

Sklepni predlogi generalnega pravobranilca v združenih zadevah C-357/19 Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție in drugi/QN in drugi in C-547/19 CY in drugi; v zadevi C-379/19 DNA – Serviciul Teritorial Oradea/IG in drugi, ter v združenih zadevah C-811/19 in C-840/19 Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație in drugi/FQ in drugi

Generalni pravobranilec Michal Bobek meni, da so odločbe ustavnega sodišča, s katerimi je bilo ugotovljeno, da so senati vrhovnega sodišča sestavljeni nepravilno, ker je bila kršena pravica do neodvisnega in nepristranskega sodišča, in da so ukrepi nadzora s tehničnimi sredstvi, ki jih v kazenskih postopkih izvajajo domača obveščevalna služba, neustavni, združljive s pravom EU

Vendar pa pravo EU nasprotuje odločbi, s katero je bilo ugotovljeno, da so bili senati vrhovnega sodišča sestavljeni nepravilno, ker niso bili specializirani, če lahko taka ugotovitev ogrozi učinkovito zaščito finančnih interesov Unije

Različna romunska sodišča so v letu 2019 Sodišču predložila vprašanja glede neodvisnosti sodstva, pravne države in boja proti korupciji. Prva skupina zadev se je nanašala na različne spremembe nacionalnih zakonov o pravosodju, ki so bile večinoma izvedene z izrednimi odloki.¹

V teh sklepnih predlogih obravnavane zadeve spadajo v drugo skupino zadev, pri kateri gre za vprašanje, ali je mogoče s sodbami Curtea Constituțională a României (ustavno sodišče, Romunija) kršiti načeli neodvisnosti sodstva in pravne države ter posegati v zaščito finančnih interesov Unije.

Na prvem mestu, ustavno sodišče je 7. novembra 2018 sprejelo odločbo 685/2018, v kateri je v bistvu ugotovilo, da so bili nekateri senati nacionalnega vrhovnega sodišča, Înalta Curte de Casație și Justiție (vrhovno kasacijsko sodišče, Romunija), nepravilno sestavljeni. Na podlagi te odločbe so nekatere stranke lahko vložile izredna pravna sredstva, s čimer so se pojavile potencialne težave, ne le glede zaščite finančnih interesov Unije, ki je urejena s členom 325(1) PDEU, temveč tudi glede razlage pojma „z zakonom predhodno ustanovljeno sodišče“ iz člena 47, drugi odstavek, Listine.

Na drugem mestu, ustavno sodišče je 16. februarja 2016 sprejelo odločbo 51/2016, s katero je ugotovilo, da je sodelovanje domače obveščevalne službe pri izvajanju ukrepov nadzora s tehničnimi sredstvi zaradi preiskovanja kaznivih dejanj neustavno, zaradi česar je treba take dokaze v kazenskem postopku izločiti.

Na tretjem mestu, ustavno sodišče je 3. julija 2019 sprejelo odločbo 417/2019, s katero je ugotovilo, da vrhovno kasacijsko sodišče ni izpolnilo svoje obveznosti vzpostavitve specializiranih senatov za obravnavo korupcijskih kaznivih dejanj na prvi stopnji. Zaradi tega je treba ponovno preučiti že razsojene zadeve, ki se nanašajo na korupcijo in so povezani z upravljanjem sredstev EU.

Z različnimi vprašanji, postavljenimi v teh zadevah, vrhovno kasacijsko sodišče in Tribunalul Bihor (okrožno sodišče v Bihorju, Romunija) Sodišče pozivata, naj ugotovi, ali so odločbe ustavnega sodišča 685/2018, 51/2016 in 417/2019 združljive z nekaterimi določbami in načeli prava EU.²

¹ Sklepni predlogi z dne 23. septembra 2020, Asociația "Forumul Judecătorilor Din România" in drugi, [združene zadeve C-83/19, C-127/19 in C-195/1](#), [zadeva C-291/19](#), [zadeva C-355/19](#) in [zadeva C-397/19](#) (glej sporočilo za medije št. 114/20).

Odločba 685/2018

Na prvem mestu generalni pravobranilec M. Bobek v današnjih sklepnih predlogih predlaga, **naj Sodišče odloči, da pravo EU³ ne nasprotuje odločbi nacionalnega ustavnega sodišča, s katero se zaradi kršitve pravice do neodvisnega in nepristranskega sodišča za nezakonito razglasi sestava senatov nacionalnega vrhovnega sodišča, tudi če je posledica tega to, da se lahko zoper pravomočne sodbe vložijo izredna pravna sredstva.**

Generalni pravobranilec najprej opozarja, da vprašanja v zvezi s sestavo sodnih senatov in v zvezi s pravnimi sredstvi, ki so na voljo v primeru kršitve nacionalnih pravil, niso urejena s pravom EU, tako da države članice ohranjajo svojo diskrecijsko pravico. Zato pravo EU ne nasprotuje temu, da nacionalno ustavno sodišče v položaju, ki ni popolnoma opredeljen s pravom EU, ob uporabi resničnega in razumnega nacionalnega standarda varstva ustavnih pravic ugotovi, da senati na vrhovnem sodišču niso bili sestavljeni v skladu z zakonom.

V zvezi z zaščito finančnih interesov EU generalni pravobranilec opozarja, da člen 325(1) PDEU državam članicam nalaga, da preprečujejo nezakonita dejanja, ki škodijo finančnim interesom Unije, z ukrepi, ki so učinkoviti in odvračilni.

V zvezi s tem je ustrezen preizkus ta, ali lahko neko nacionalno pravilo, sodna praksa ali praksa, z normativnega vidika in ne glede na njegov oziroma njen dejanski merljiv učinek v smislu števila zadev, na katere bo to pravilo ali ta praksa vplivala, ogrozi učinkovito zaščito finančnih interesov Unije. Elementi za presojo, ki jo je treba opraviti, vključujejo: prvič, normativno in sistematično oceno vsebine upoštevanih pravil, drugič, njihov namen in nacionalni okvir, tretjič, njihove razumno zaznavne ali pričakovane praktične posledice, in četrtič, temeljne pravice in načelo zakonitosti, ki so del notranjega ravnotežja pri razlagi člena 325(1) PDEU, ko se presoja združljivost nacionalnih pravil in praks z navedeno določbo.

Generalni pravobranilec meni, da po presoji na podlagi teh meril ni videti, da bi se lahko z odločbo ustavnega sodišča št. 685/2018 ogrožala učinkovita zaščita finančnih interesov Unije. Prvič, s to odločbo se ne ustvarjajo nova pravna sredstva in ne spreminja predhodno obstoječ sistem pravnih sredstev. Drugič, iz ničesar ni mogoče sklepati, da je bil njen namen spodkopati pravne instrumente, ki omogočajo boj proti korupciji, ali vplivati na zaščito finančnih interesov Unije. Tretjič, morebitni praktični učinki te odločbe so časovno omejeni in ne povzročijo ustavitve kazenskega postopka, temveč le ponovno odprtje ene od faz postopka. Četrtič, njena obrazložitev se opira na temeljno pravico do poštenega sojenja.

V zvezi z načelom neodvisnosti sodstva generalni pravobranilec ugotavlja, da se ne zdi, da bi bil način imenovanja na ustavno sodišče sam po sebi problematičen. To, da pri imenovanju organa, kot je ustavno sodišče, sodelujejo „politične“ institucije, tega organa ne spremeni v politični organ, ki bi pripadal ali bil podrejen izvršilni veji oblasti. Poleg tega niso bili odkriti nobeni elementi, na podlagi katerih bi bilo mogoče dvomiti o neodvisnosti ali nepristranskosti ustavnega sodišča.

Odločba 51/2016

Na drugem mestu generalni pravobranilec M. Bobek predlaga, **naj Sodišče odloči, da pravo EU⁴ ne nasprotuje odločbi nacionalnega ustavnega sodišča, kakršna je odločba 51/2016, s katero je izvajanje ukrepov nadzora s tehničnimi sredstvi v okviru kazenskega postopka s strani domačih obveščevalnih služb razglašeno za neustavno in s katero se zahteva, da se v kazenskem postopku izločijo vsi tako pridobljeni dokazi.**

² Člen 325(1) PDEU; Konvencija ZFI; člen 47 Listine; člena 2 in 19(1) PEU in načelo primarnosti; Odločba 2006/928/ES z dne 13. decembra 2006 o vzpostavitvi mehanizma za sodelovanje in preverjanje napredka Romunije pri izpolnjevanju posebej določenih meril na področjih reforme pravosodja in boja proti korupciji (UL 2006, L 354, str. 56).

³ Drugi odstavek člena 47 Listine, člen 325(1) PDEU, člen 1(1)(a) in (b) in člen 2(1) Konvencije ZFI, načelo neodvisnosti sodstva iz prava EU.

⁴ Načelo neodvisnosti sodstva iz prava EU in Odločba 2006/928/ES z dne 13. decembra 2006 o vzpostavitvi mehanizma za sodelovanje in preverjanje napredka Romunije pri izpolnjevanju posebej določenih meril na področjih reforme pravosodja in boja proti korupciji (UL 2006, L 354, str. 56).

Po mnenju generalnega pravobranilca pravo EU ne ureja niti načina izvajanja ukrepov nadzora s tehničnimi sredstvi v okviru kazenskega postopka niti vloge in pristojnosti domačih obveščevalnih služb. V tem okviru lahko nacionalno ustavno sodišče za določene akterje ali organe seveda izključi možnost, da bi izvajali ukrepe nadzora s tehničnimi sredstvi. Dejstvo, da bo imela taka ustavna odločba procesne učinke na tekoče in prihodnje kazenske postopke v zvezi s korupcijo, je potrebna in logična posledica.

V zvezi z disciplinskimi sankcijami za neupoštevanje odločb ustavnega sodišča generalni pravobranilec meni, da pravo EU⁵ nasprotuje temu, da bi se lahko zoper sodnika disciplinski postopek uvedel zgolj zato, ker je Sodišču predložil predlog za sprejetje predhodne odločbe, v katerem je izrazil dvom v zvezi s sodno prakso nacionalnega ustavnega sodišča in omenil možnost neuporabe te sodne prakse.

Odločba 417/2019

Na tretjem mestu generalni pravobranilec M. Bobek predlaga **Sodišču, naj odloči, da člen 325(1) PDEU nasprotuje odločbi nacionalnega ustavnega sodišča**, kakršna je odločba 417/2019, s katero se sestava senatov nacionalnega vrhovnega sodišča, ki na prvi stopnji odločajo o korupcijskih kaznivih dejanjih, razglasi za nezakonito z utemeljitvijo, da ti senati niso specializirani za korupcijo, čeprav je bilo priznано, da sodniki, ki sestavljajo te senate, zahtevano specializacijo imajo, če bi taka ugotovitev lahko povzročila sistemsko tveganje nekaznovanosti za kazniva dejanja, ki vplivajo na finančne interese EU.

Generalni pravobranilec ugotavlja, da kršitev nacionalnega pravila o sestavi senatov v tej zadevi ne pomeni kršitve člena 47 Listine. Prvič, zdi se, da je zahteva po specializaciji predvsem formalne narave. Drugič, zdi se, da je to pravilo precej omejena izjema, ki se uporablja le za določena pravna področja in za odločanje na prvi stopnji. Tretjič, tudi drugi elementi bi lahko kazali na to, da kršitev ni „očitna“.

V zvezi z zaščito finančnih interesov Unije generalni pravobranilec meni, da sporna odločba ne izpolnjuje zgoraj navedenih zahtev iz člena 325(1) PDEU, ker lahko sproža resne pomisleke v zvezi s splošno zaznavnimi ali pričakovanimi praktičnimi posledicami sporne odločbe.

Z odločbo 417/2019 se zahteva, da se na prvi stopnji ponovno preučijo vse zadeve, v katerih še ni bilo odločeno o pritožbi in je bila sodba na prvi stopnji izrečena med 21. aprilom 2003 in 22. januarjem 2019. Glede na splošno raven zapletenosti zadev v zvezi s korupcijskimi kaznivimi dejanji, ki jih storijo osebe, ki spadajo pod pristojnost vrhovnega kasacijskega sodišča, in glede na verjetnost vložitve pritožbe so učinki te sodne odločbe, ki jih je mogoče razumno pričakovati, zelo obsežni.

V zvezi z načelom primarnosti generalni pravobranilec meni, da je treba to načelo razlagati tako, da nacionalnemu sodišču dopušča, da ne uporabi odločbe nacionalnega ustavnega sodišča, ki je po nacionalnem pravu zavezujoča, če predložitveno sodišče ugotovi, da je to potrebno za izpolnitev obveznosti, ki izhajajo iz določb prava EU z neposrednim učinkom.

OBVESTILO: Sklepni predlogi generalnega pravobranilca za Sodišče niso zavezujoči. Naloga generalnih pravobranilcev je, da Sodišču popolnoma neodvisno predlagajo pravno rešitev zadeve, ki jo obravnavajo. Sodniki Sodišča zdaj začenjajo posvetovanje o zadevi. Sodba bo razglašena pozneje.

Neuradni dokument za medije, ki Sodišča ne zavezuje.

Celotno besedilo sklepnih predlogov ([v združenih zadevah C-357/19, C-547/19, v zadevi C-379/19 in v združenih zadevah C-811/19, C-840/19](#)) je objavljeno na spletnem mestu CURIA na dan predstavitve.

Kontaktna oseba: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Posnetki z razglasitve sodbe so dostopni na „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106

⁵ Člen 267 PDEU in načelo neodvisnosti sodstva iz člena 19(1), drugi pododstavek, PEU in člena 47 Listine.